המצניע פרק עשירי שבת

ברברבי. כרוכו: **ווטרי.** כמוליא רמון בטל ליה מכלי: **שונין.** התנאים שונין ברייתא: **כלי חרס.** דשיעור הרמשון האמור כו לבטלו במקצת משוס כלי: **כרוכים משקה.** הוא דמבטל ליה מיהא מתורת מי חטאת ולא אמרו נקב מוליא משקה חשוב נקב לכלים אלא לגיסטרא דהתם ודאי לא נקבה הכי כמוליא משקה משדא שדי ליה: **אלין אומריס הכא גיסטרא.** אחרת לגיסטרא זו להניח תחתיה לקבל הטיפין אבל כלי שלם חסין עליו ומשום נקב פורתא לא שדו ליה ומיתין גיסטרא תחתיו: **פליגי בה.** בהכשר זרעים: **ופיגו.** דלא מיטעי למימר חד אמר כמוליא זית: **אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיהון כו'.** דבריתא היא (ממחות קי.) והיא לך לסימן שאחד מן האמוראים ריבה לשער בגדול שבשלשתן ואחד ממעט לשער בקטן שבשלשתן ולא בביצוי. כונס משקה ומוליא משקה ליכא למיטעי בהן לענין זרעים: **שיעורו כמוליא זיטים.** ליטהר מטומאה: **הרי הוא ככלי גללים.** משביקב כמוליא זית ואפילו יחדוש לרמוניס. והא דתנן כלי בעלי בתים שיעורן כרמונים גבי כלי עץ תניין לה במסכת כלים (פ' י מ"ה):

הדרן עלך המצניע

הזורק. רבי עקיבא מחייב. טעמא מפרש בגמרא: **כילד שבי גוזוטראות כו'.** רבנן קאמרי להו: **גוזוטראות.** זחין היוצאין מן הכותל ומיתין עליהן נסרים להלן: **זו כנגד זו.** כשני לידי הר"ר והן הר"ר שבגוהות י' ורחבות ד': **פטור.** שלא מלינו זריקה והושטה במלאכת המשכן מרה"י לרשות היחיד ורחב הר"ר מפסיק ביניהם שלא היתה עבודת הכלים כך להושיט קרשים מעגלה לעגלה שבלדה אלא לעגלה שלפניה (ושלאחריה). שארבע עגלות היו לבני מררי שהיו נושאין קרשי המשכן והן הולכין אחים כאחד זו אצל זו כדאמרינן בגמ' וכשהיו פורקין את המשכן לטעון על העגלות היו מעמידין העגלות כדרך הליכתן אחים זו אצל זו סמוך למשכן ואחים זו אצל זו לפניהם דרך הליכתן לאורך הר"ר שהיו רוצים להלך אחר עמוד הענן ההולך לפניהם ופורקי המשכן היו מושיטין הקרשים לאותן שעל שתי העגלות הסמוכות למשכן והן מושיטין לאותן שלפניהם אבל מעגלה לעגלה שבלדה לא היו צריכין להושיט שהרי שתיהן סמוכות לפורקי המשכן: **היו שתיהן כדיוטא אחת.** בעלייה אחת באורך הר"ר על פני הבית ויש הפסק הר"ר ביניהם: **הזורק פטור.** הואיל ולמעלה מי' ולא מלינו זריקה מרה"י לרה"י דרך הר"ר במשכן לא באורך ולא ברוחב: **והמושיט חייב.** שמלינו הושטה כיולא בה למעלה מי' במשכן מרה"י לרה"י ולקח אורך רשות הרבים מפסיק ביניהם: **שכך היסה עבודת הכלים.** ומפרש ואזיל כילד מלינו כזו בעבודתן שבשתי עגלות זו אחר זו ברשות הרבים פורקי משכן מושיטין לאותן שעל העגלות שאצלן והן מושיטין לאלו שלפניהם אבל לא זורקין שאין אותן קרשים מזרקות מפני כובדן: גמ'

הא ברברבי והא בזוטרי. פי' בקונטרס ברברבי כרוכו זוטרי כמוליא רמון וקשה לר"י דאין זו שיעור ומה קרי ברברבי ומה קרי זוטרי לידע איזה הוא כמוליא רמון ונראה לר"י דברברבי כמוליא רמון וכזוטרי שמוליא רמון הוא יותר מרוב סגי ברוב והא דקאמר עד (ב) שיפחת רובו לא קאי אשיעור דמוליא רמון אלא אשיעור דמוליא זית:

ולענין צמיד פתיל עד שיפחת רובו. פירש רש"י דאין טומאה נכנסת דרך נקב דכל כלי פתוח כתיב דדרך פתחו נכנסת ולא דרך נקב ומקשין דתנן בפ"ש דמסכת כלים (מ"ב) ואלו מגילין בצמיד פתיל כו' ומגילין בין מפיהם בין מגילייהם משמע דצריך שיהא מוקף צמיד פתיל כשניקב מגילו ועוד דתנן בתר הכי ובמה מקיפין בסיד ובחרסית כו' ובכל דבר שהוא מתמרח ואין מקיפין לא בבצק ולא בעופרת מפני שהוא פתיל ואינו צמיד משמע דבנקב כל שהוא נכנסת טומאה ועוד דתנן התם ומייתי לה בהגזל קמא (כ"ק קה.) חבית שניקבה וסתמוה שמרים אלילות פקקה בזמורה עד שימרח מן הצדדין היו שתים עד שימרח מן הצדדין ובין זמורה לחבירתה (ב) ואומר ר"י דאינם קושיות לפירוש הקונט' דודאי בפתח נכנסת טומאה אפילו דרך נקב קטן ובענין עד שיסתם לגמרי כל הפתח ולהכי צריך מיהת והיא דבין מפיהם בין מגדיהן לא מיירי שניקבו כשבר מן הצד אלא נעשה לצורך פתח והיא דהגזל דחבית שניקבה מיירי כשנפתחה רובה או כמוליא רמון דחשיב כפתח ובעי סתימה מעליא וריב"א הקשה מהא דתנן במסכת כלים (פ"ט משנה ח) נקב העשוי לאוכלין שיעורן כזיתים העשוי למשקין שיעורן כמשקין העשוי לך ולכך מטילין אותו לחומרא בצמיד פתיל ובכונס משקה פירוש כיון שעשוי למשקים ואוכלים ויש בו נקב כונס משקה אינו מציל בצמיד פתיל על מה שבתוכו דגזרו אטו הוא דמיוחד למשקין לאודייהו ולענין קבלת טומאה הוי כלי כיון שמיוחד לאוכלין ובנקב כי אלי (ב) נכנסה טומאה ומיירי ר"י דהא דבעי הכא נפתח רובו או כמוליא רמון היינו דוקא בניקב במקום שנשאר עוד שיעור כלי מן הנקב ולמטה כשיעור המפורש בהיא דמייתי בחלו טריפות (חולין נה.) אבל ניקב למטה במקום שאין נשאר למטה מן הנקב כשיעור כלי הוי שיעור לאוכלים בחבית ולמשקין בכונס משקה כי הוא דמסכת כלים (פ"ט משנה ח) ור"ת מפרש בשמעתין הכי עד שיפחת רובו מועיל צמיד פתיל אם הנקבים נסתמים אבל בנפחת רובו או כמוליא רמון שוב אין מועלת סתימה אלא הוי כאוכלין שנבלו בטיט שאין ניצולין כדאמרינן בריש זבחים (דף ג:) דכיון שנפחת רובו בטלו להו מתורת כלי והיא דחבית שנקבה וסתמוה שמרים מיירי בשלא נפחתה כשיעור וסתמו שמרים כל הנקב והא דבעי רבא התם (נב"ק שם) סתם אגם תליה מהו ה"פ אגם תליה וסתמוה שמרים תליה מאי מי הוי סתימה מעליא או לא ומייתי מפקקה בזמורה דלא חשיבא סתימה אלא מירוח בין זמורה לחבירתה הכא נמי לא חשיבא סתימה אגם תליה וסתמוה שמרים תליה: **פליגי בה תרי אמוראי.** פי' בקונטרס דלענין הכשר זרעים פליגי ואומר ר"ת דבמסכת עוקצין (פ"ב משנה י) תנן דהכשר זרעים כשורש קטן אלא אמר ר"ת דלענין מוקף צמיד פתיל פליגי: **שיעורו כמוציא זיתים.** ה"ג בהוא ספרים ובפי' ר"ח ורש"י ור"ת מתני' היא במס' כלים (פ"ג מ"ה) העשוי לאוכלין שיעורו כזיתים וי"ל דאינטריך ליה לאשמעינן דלא מהני בה יחוד לרמונים ולאפוקי מדרבא ולהכי מסיים בהו לפרושה הרי הן ככלי אבנים שהם טהורין בכל ענין:

הדרן עלך המצניע

הזורק. כיצד שתי גוזוטראות כו'. תימה לרבה דמוקי פלוגתא דרבי עקיבא ורבנן (לעיל ד' ד.) בקלוטה ופליגי למטה מעשרה לא אתי שפיר כילד דהא לא קאי אדלעיל דהכא איירי בגוזוטראות למעלה מעשרה דומיא דעבודת ואפילו ר' עקיבא נמי מודה התם ולמאן דמוקי פלוגתייהו למעלה מעשרה אתי שפיר ומיהו יש בירושלמי איכא דתני כילד ואיכא דלא תני כילד ומפרש התם דההוא אמורא דמוקי פלוגתא למעלה מעשרה תנא כילד וההוא דמוקי לה למטה מעשרה לא תני כילד:

הוצאה

מסורת הש"ס

(א) [נדה מט.], (ב) [כרתות ה: ח. יומא מב. מנחו' קי. שבועו' טו.], (ג) [ביל ד., ד) ל"ל מתניתין], (ה) [לקמן נז.], (ו) [לקמן נט.], (ז) שיך לעיל ע"ב, (ח) עי' בתוי"ט פ"ה מ"ח דשבלים.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה הא דר' דקאמר עד שיפחת רובו: (ב) ד"ה ולענין וכו' בנקב כי הא אין בנכנסת טומאה:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ולענין צמיד פ"ל. ומקשי' דתנן פ"י דתמ' כלים ע' תרי"ט רפ"ה דשבלים: ד"ה פליגי בה בו' ולענין הכשר זרעים פליגי. עי' אמרים נד ע"ב תד"ה ל"ש כפר"ד לה ע"ש:

רבינו חננאל

מוציא, ויש מוציא ואינו מכנים. ואפרינן עלה מכנים פסול למי חטאת וטהור משום נסטרא, דאמר רב (אסי) שונין כלי החרס שיעורו בכונס משקה, לא אמרו במוציא משקה אלא לענין נסטרא בלבד. ואמרינן ת"ר כיצד בודקין כלי חרס לידע אם ניקב בכונס משקה אם לאו, מביא עריבה מליאה מים ונותן קדירה לתוכה, אם כונסה בידוע שבכונס משקה, ואם לאו בידוע שבמוציא משקה. ר' יהודה אומר כופף אוזני קדירה לתוך עריבה ומציף עליה מים, אם כינסה בידוע שבכונס משקה ואם לאו בידוע שבמוציא משקה. (או שופתה על גבי האור, אם האור מעמידה בידוע שבמוציא משקה, ואם לאו בידוע שבכונס משקה). ר' יוסי אומר אף (לא) שופתה על האור מפני שהאור מעמידה, אלא מעמידה ע"ג הרמץ, אם מעמידה הרמץ, בידוע שבמוציא משקה ואם לאו בידוע שבכונס משקה. היתה טורדת טיפה אחר טיפה, בידוע שבכונס משקה. מאי איכא בין ת"ק לר' יהודה, אמר עולא כינוס ע"י הדחק איכא ביניהו. אשמעינן אע"פ שדחב הנקב והיסיף על כדי הצאת משקה הרגיע להכנסת משקה. עדיין אותו עצין כשאינו נקוב דמי ומכשיר את הזרעים כדתרשינן לעילא. שלישית. ניקב בשורש קטן שהר מלהכשיר זרעים ועדיין כלי הוא לקבל בו זיתים. בהא אשמעינן רבה דלא כר' שמעון דאמר אם ניקב למטה מרביעית, וקאמר אפילו ניקב בשורש קטן שאפשר שמתחברין אותן זרעים שיש בו לקרקע ודומה לעצין נקוב וטהור מלהכשיר זרעים. ואם לא הגיע הנקב לכדי הוצאת זיתים, עדיין כלי הוא ומקבל טומאה. רביעית.

עין משפט
נר מצוה

סמ א מיי' פ"ט מהל' כלים הלכה ח:
א ב מיי' פי"ב מהלכות שבת הלכה י סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שמו סעיף ח:
ב ג מיי' פי"ג שם הלכה יט:
ג ד שם הלכה יח:

מוסף רש"י

שונין. הלכה למשה מסיני (זבח מט:). **בכונס משקה.** פחות של שיעורים המבטלים אותו מהיות כלי, בכונס משקה, הוא שיעור הרמשון שהוא מבטלו מהיות כלי לגמי חטאת, אבל כמוליא משקה לא נטיל. ולא אמרינ מוציא משקה. נטיל, אלא לענין גיסטרא בלבד. תע"פ שלינו מכנים (שם). שאין אומרים הבא גיסטרא לגיסטרא. כשנקבה כמוליא משקה שוב אין חם עליה ואינו משמתם כו. שאין אומר הבא גיסטרא אחרת ונניח מתח גיסטרא זו לקבל משקה היוצא, אבל בכלי שלם שנקב כמוליא משקה לא נטיל מכלום לפי שהוא חם עליו ואינו שיכרו ומשמתם כו ומבית גיסטרא ומניח מתחתי לקבל משקה היוצא (שם). **אחד המרבה וכו'.** לענין קרבנות שנויה כשלהי מנחות, נאמר בעולת בהמה ריש נזיר ומנחה ריש נזיר, ללמדך שאחד המרבה וכו' (ברכות ה:) שיש לו שכר למחמיר כמו למרבה (שם).

הדרן עלך המצניע

רבינו חננאל (המשך)

ניקב במוציא זיתים. אמר רבא אם הוכן מעיקרו זה הכלי לקבל רימונים, אע"פ שניקב במוציא זיתים, עדיין שמא הוא, אבל אם מעיקרו לא הוכן אלא לקבל זיתים, כיון שניקב במוציא זיתים טהור. והא מילתא פליגי בה, רבה סבר דכלי חרס רבבי שיעורן במוציא (רמונים, חוטרי שיעורן במוציא) זיתים לפום דמפרש ליה לחסא, וחסא נמי אמר הכין שמעתי. וחד מתרי אמוראי דבני מערבא, חד סבר במוציא רימון, וחד סבר בשורש קטן, ושימנין אחד המרבה ואחד הממעיט. ורב חננא בר שלמיא משום ר' אליעזר הני כל כלי חרס בין גדול בין קטן, אם ניקב במוציא זיתים טהור. ומר קשישא מסיים בה משמיה דר' אליעזר כל כלי חרס שניקב במוציא זיתים הרי הן ככלי גללים וככלי אבנים וככלי אדמה שאין מקבלין טומאה לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים. והילכתא הכין ובהכין פליגא שמעתתא, ולא סליק דצריך כלי חרס במוציא רימון ליתא לדרבא. חמישית. ולענין צמיד פתיל עד שיפחת רובה.

הדרן עלך המצניע

פ"ק **אחד עשר הזורק** מרה"ר לרה"י או מרה"י לרה"ר חייב.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com